

Türkiye 2. Maden Makinaları Sempozyumu ve Sergisi'nde maden makinaları sektörünün oluşmamasının en büyük nedeninin dışa bağımlılık olduğu vurgulandı...

MADEN MAKİNALARI SEKTÖRÜ TEŞVİK EDİLMELİ

Türkiye 2. Maden Makinaları Sempozyumunda maden makinaları sektörünün desteklenmemesi eleştirilirken, maden makinaları üretimini de kapsayan makina imalat sanayinin yüzde 61'inin ithal girdilere dayanmasının sektörün teknolojik gelişimi önündeki en büyük engel olduğuna dikkat çekildi. Maden makinaları üreten sektörlerin akılcı planlar çerçevesinde teşvik edilmesinin zorunluluğuna işaret edilen sempozyumda sanayiye koruyucu tedbirlerin alınması istendi.

Türkiye 2. Maden Makinaları Sempozyumu ve Sergisi, TMMOB Maden Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası Zonguldak Şubelerinin yürütücülüğünde, 4-6 Kasım 2009 tarihlerinde, Zonguldak

Karaelmas Üniversitesi'nde gerçekleştirildi.

Sempozyum süresince 6 oturumda 11'i çağrılı olmak üzere toplam 23 bildiri sunuldu. 250 delegenin katılımıyla gerçekleşen sempozyumda maden makinalarının tasarımı, üretimi, bakım-onarımı, performansı, teknolojisi, simülasyonu, optimizasyon ve kontrolü, malzeme ve yardımcı ekipmanları, standardizasyonu, belgelendirme, enerji verimliliği, makina-ekipman seçimi, operatörlerinin eğitimi ile yer altında alevsizdirmazlık ekipmanları, iş sağlığı ve güvenliği, hidrolik-pnömatik uygulamaları ve ayrıca kazı mekaniği, cevher hazırlama makinalarında teknolojik gelişmeler gibi konu başlıkları işlendi. Sempozyum kapsamında "Türkiye'de Maden Makinaları Sanayi ve Sorunlar"

başlığıyla düzenlenen panelde Türkiye'de maden makinaları sektörü ve sorunları tüm yönleriyle ele alındı. Sektördeki teknolojik gelişmelerin takip edilebildiği Maden Makinaları Sergisine ise 25 firma katıldı.

Üç gün süren sempozyum, TTK Maden Makinaları Fabrika İşletme Müdürlüğü ve TTK Eğitim Ocağına yapılan teknik gezi ile sona erdi.

Sempozyumun açılış konuşmaları Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Erdoğan Kaymakçı, Makina Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Atıf Mete, Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun ve Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz tarafından yapıldı.

“SEKTÖR TEŞVİK EDİLMELİ”

Sempozyumun açılış konuşmasını yapan Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şube Başkanı Erdoğan Kaymakçı, madenciliğimizin ekonomideki yerinin hükümetler tarafından sürekli ihmal edildiğini ve bütün sorunların ithalata çözüleceği yanılgısının yönetenlere hakim olduğunu vurguladı. Kaymakçı, dünyada madencilik sektöründe söz sahibi ülkelere bakıldığında tümünün kendi maden makineleri sektörünü kurduklarının açıkça görüldüğünü kaydetti. Özellikle yer altı madenciliğinin en önemli yanının malzeme ve donatı ikmallerinin çok süratli ve devamlı olması zorunluluğu olduğuna dikkat çeken Kaymakçı şöyle konuştu: “Ne yazık ki ülkemizde bugüne kadar mekanizasyonun gerçekleştirilmesinde en çok kullanılan yol dışa dayalı yol olmuştur. Bu da bir teknolojik transfere imkân vermemiş, her donatının ve teçhizatın farklı bir ülkeden getirilmesi standartlaşmayı sağlayamamış, madencilığe bağlı yan sanayinin gelişimini engellemiştir.” Türkiye’de birçok imalat sektörünün teşviklerle desteklenmesine karşın maden makineleri imalat sektörünün teşvik edilmemesini eleştiren Kaymakçı, “Son yaşanan kriz için

Erdoğan KAYMAKÇI

açıklanan teşvik paketi, altın, gümüş, platin, bakır, kurşun gibi Maden Kanunu’nda belirtilen IV/c grubu metalik madenlerle ilgili nihai metal üretimine yönelik cevher işleme tesisleri ile entegre maden üretimi tesislerine yönelik istihraç ve işleme yatırımlarını destekleyecek şekilde hükümler içermektedir” dedi. Maden makinelerinin ancak üretim bölgelerine bağlı olarak, varsa o alandaki bölgesel teşviklerden yararlanabildiğini açıklayan Kaymakçı şu bilgileri verdi: “Her ne kadar madencilik sektörünün kullandığı kablolar, küçük motorlar, bantlar ve bazı açık işletme

ekipmanları, kırma, eleme kömür yıkama tesisleri gibi ekipmanlar ülkemizde üretiliyor olsa da bugün yeraltı mekanizasyonuna yönelik imalat sektörü hemen hemen yok gibidir. Bu nedenle bu sektörün geliştirilebilmesi için birbirinin ayrılmaz parçaları olan madencilik sektörü ile maden makineleri imalat sektörünün ülkemize uygun teknoloji içinde kurulması sağlanmalıdır.”

Akılcı Planlar Uygulanmalı

Madencilik sektörünün GSMH içindeki payının giderek düşmesinin madencilik sektörünün darboğazı olan bu konunun bir an önce

belirlenmesini gerektirdiğini vurgulayan Erdoğan Kaymakçı, yapılması gerekenlere dair şu açıklamalarda bulundu: “En kısa ve uygun yol başlangıçta devlet tarafından teşvik edilerek ve geçmişte ülke ihtiyacını karşılamış TTK, TKİ, MKE’nin sektörün makina ihtiyacının büyük bir bölümünü karşılayan maden makineleri fabrikaları teknoloji ve kapasite açısından geliştirilerek ülke madenciliğine daha fazla katkı koymasına sağlanmalıdır. Kısacası maden makinası üreten sektörler, akılcı planlar çerçevesinde uygun yöntemler kullanılarak teşvik edilmelidir.”

“ÜLKEMİZ MADEN MAKİNALARI HURDALIĞINA DÖNÜŞTÜ”

Sempozyum açılışında konuşan Makina Mühendisleri Odası (MMO) Zonguldak Şube Başkanı Atıf Mete, Türkiye’nin ekonomik alandaki gelişiminde maden makinalarının önemli bir yer tuttuğunu ifade ederek, yer altı ve yer üstü madenlerinin işletilmesinde ve taşınmasında, baraj, tünel, metro inşaatı, ağır imalat, taş ve kum, mermer işlerinde maden makinalarının birinci derecede rol oynadığını belirtti. Bu nedenle maden makinalarının yerli üretimine yönelik

bir sektör oluşturulmasının ve bu alanda dışa bağımlılığın kaldırılmasının önemini vurgulayan Mete, madencilikte maden makineleri yatırımlarının ilk yatırım maliyetlerinin büyük bir bölümünü teşkil ettiğini kaydetti. Türkiye’de maden makineleri sektörünün kararlı bir gelişme çizgisi göstermediğini işaret eden Mete, “Ulusal bir politikanın

Atıf METE

eksikliği, üretim ve yatırım yerine rantı esas alan ekonomi politikaları, kullanılmış makinaların ülkeye girişinin teşviki, sektörün yönlendirilmesinde ve teşvik edilmesindeki yetersizlik, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yeterince pay ayrılmaması bunun başlıca nedenleridir. Devletin de teşvikiyle gelişmiş ve ileri teknoloji kullanan ülkelerin ihtiyaç fazlası ve eski makinalarının ithali sonucunda, ülkemiz maden makinaları hurdalığına dönüşmüştür. Ne yazık ki birçok kamu işletmesi ile özel işletmelerin makina parkları ekonomik ömrünü doldurmuş, işletme maliyetleri yüksek, iş verilemeyen ve atıl vaziyette bekleyen makinalarla doludur” diye konuştu.

Yanlış Atamalar Yapıldı

Uygulanan yanlış teşvik politikaların yanı sıra kamu kurumlarındaki yönetici kademelerine yapılan atamalarda bilgi, beceri ve liyakat yerine siyasi

önceliklerin ve kaygıların gözetilmesini ve keyfi tasarruflarla yetersiz kişilerin uzmanlık gerektiren makamlara getirilmesini eleştiren Mete, bu durumun kurumlarda yanlış yatırımlar yapılmasına ve Türkiye'nin makina ve teçhizat hurdalığına dönüşmesine neden olduğunu savundu. Maden makinaları üreten birçok firmada yeterli düzeyde mühendis ve uzman eleman çalıştırılmadığını ve firma içi eğitimlere gereken önemin verilmediğini söyleyen Mete, Türkiye'de maden makinalarının sağlıklı bir envanterinin bulunmamasının bu konuda bütünlüklü politikaların ve öngörülerin oluşturulmasına engel olduğunu vurguladı. “Özel sektör ve kamu sektörünün makina parkı envanteri çıkarılmalı, bu envanter için önce temel kıstaslar belirlenmeli ve bu kıstaslara göre çalışma yapılmalıdır” diyen Mete, özellikle yurt dışından

ithal edilen makinaların satış sonrası hizmetlerinin yeterli düzeyde olmadığını belirtti. Satış sonrası hizmetlerin ülke genelinde yaygın servis ağları kurularak verilmesi ve satış sonrası servis hizmetlerinde makina mühendisi istihdamını sağlayıcı tedbirlerin alınması gerektiğini kaydeden Atıf Mete şöyle konuştu: “Günümüzde basit makinaların yerini hassas ve karmaşık makinalar almaktadır. Bu makinaların işletilmesi giderek kolaylaşmakta; fakat bunların sağlıklı ve ekonomik çalışabilmeleri için gerekli bakım-onarım-yedek parça sorunlarının çözülmesi daha bilinçli ve sistemli bir çabayı zorunlu kılmaktadır. İş güvenliği tedbirleri yeterince olmadığı için her gün onlarca iş kazası ile karşılaşmaktadır. Bu nedenle iş yerlerinde bakım ve iş güvenliği konusunda uzman mühendislerin çalıştırılması zorunlu tutulmalıdır.”

“DIŞA BAĞIMLILIK TEKNOLOJİK GELİŞMEYİ ENGELLİYOR”

Sempozyum açılışında konuşan Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun, bir yılı aşkın süredir yaşanan krize değinerek, krizin tüm emekçi kesimleri olduğu gibi madencilik de teğet geçmediğini vurgulayarak, üretimde düşüş, talepte daralma, istihdamda ve ücretlerde azalma ile işten çıkarmaların sektörde çok yoğun biçimde yaşandığını belirtti. Maden Mühendisleri Odası'nın yıllardır dışa bağımlı enerji politikalarının yanlışlığını, kendi kaynaklarımızın öncelikli olarak değerlendirildiği politikaların hayata geçirilmesinin önemini vurguladığını söyleyen Torun, yıllardır yanlış politikaların uygulandığını, bu nedenle ortaya çıkan bedelin de yine halka ödetildiğini savundu. Maden Mühendisleri Odası'nın her zaman madencilik sektörünün geliştirilmesine yönelik tüm amaçların ve uygulamaların her şeyden önce bilimsel ve teknik temeller üzerinde geliştirilmesini, bilimsel bilgi ile desteklenmeyen söylem ya da tasarımlardan uzak durulmasının gereğini vurguladığını ifade eden Torun, “Madencilik sektöründe aramadan uç ürüne kadar her aşamada ileri teknoloji kullanımı amaçlanmasını, üretim ve kaynak performansının iyileştirilmesine ve yeni ürünlerin elde edilmesine yönelik yeni gelişen teknolojilerin kullanımını savunmuştur. Bu nedenle sektörde yüksek teknoloji kullanımı ve üretilmesine yönelik araştırma-geliştirme çalışmalarına öncelik verilmesi gerektiğini, ileri üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanımının daha temiz ve daha etkin madencilik süreç ve ürünlerinin temini bakımından önkoşul olduğunu belirtmiştir” diye konuştu.

“Teknoloji Kullanımı İstenilen Düzeyin Altında”

Türkiye'de madencilik istenen düzeye gelemediğini ve teknoloji kullanımının olması gereken düzeyin çok altında kaldığını savunan Torun, sektörde hâlâ fazlasıyla emek yoğun bir yapının gözlemlendiğini kaydetti. Türkiye'den

Mehmet TORUN

çok daha az maden potansiyeline sahip, ekonomik göstergeleri ve nüfusu daha düşük ülkelerde bile maden makineleri üretimi yapılabiliyor Türkiye'de maden makineleri üretimine yönelik bir sektör oluşmamasının ve bu alanda hâlâ dışa bağımlı olunmasının madencilik sektörünün teknolojik olarak gelişiminin önündeki en önemli engellerden birisi olduğunu altını çizdi. “Madencilik potansiyeli ve ekonomik göstergeleri bizden çok daha geride olan ülkeler bile gerek yeraltı gerekse yerüstünde kullandıkları makinelerin büyük bölümünü kendileri üretirken, ülkemizde bu alanlarda kullanılan makinelerin büyük çoğunluğunun hâlâ ithal ediliyor olması düşündürücüdür” diyen Mehmet Torun, bu amaçlar doğrultusunda üretim yapacak sektörlerin teşvik edilmesini istedi. Uzun yıllar Türkiye Taşkömürü Kurumu, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu ile Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun sektörün makine ihtiyacının büyük bölümünü karşılayan maden makineleri fabrikalarının ve atölyelerinin teknoloji ve kapasite açısından geliştirilerek ülke madencilikine daha fazla katkı koymasının sağlanması gerektiğini işaret eden Mehmet Torun şöyle konuştu: “Türkiye'de özellikle yer altı madencilikinde teknoloji kullanımı istenilen düzeyin çok altındadır. Geçmiş yıllara kıyasla son yıllarda çalışma şartlarında gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte, sektör çalışanlarında mesleki iş kazalarına ve meslek hastalıklarına sıkça rastlanılmaktadır. Kullanılan araç, gereç ve yöntemlerdeki

iyileştirmeler, güvenlik sistemlerinde otomasyona geçilmesi ve sinyalizasyon sisteminin yaygınlaşmasıyla kaza olasılığı ve yaşamsal riskin azalacağı gerçeğine karşın, çalışma sisteminin değişmesine yönelik köklü bir gelişme sağlanamamıştır.”

Dışa Bağımlılık Kaldırılmalı

Torun, Türkiye'de jeolojik yapıdan kaynaklanan zorluklar nedeniyle yer altı madencilikinde teknolojinin kullanımında güçlükler yaşandığını ve düzensiz cevherleşmenin otomasyona geçişi engellediği düşüncesiyle birlikte günümüzde gelişen teknolojilerle bu zorluklara rağmen ocakların daha modernize hale getirilebildiğini kaydetti. “Maden makineleri üretimine yönelik bir sektör oluşturulması ve bu alanda dışa bağımlılığın kaldırılması önem arz etmektedir” eleştirilerini yönelten Torun, sektörde maden makineleri yatırımlarının ilk yatırım maliyetlerinin büyük bir bölümünü teşkil ettiğini belirterek, “Yerli makine kullanımı ile önemli bir döviz çıkışı engellenecek ve bu alanda önemli bir istihdam yaratılabilecektir. Ayrıca maden makinelerini kullanacak ara eleman yetiştirilmesi için gerekli çalışmalar da biran önce başlatılmalıdır. TMMOB Maden ve Makina Mühendisleri Odaları Zonguldak Şubelerinin işbirliği ile düzenlenen bu sempozyumun amacı, ülkemizde çeşitli sektörlerde kullanılmakta olan maden makinelerinin kullanıcıya tanıtılması, verimliliklerinin ve ekonomiye katkılarının araştırılması bu alandaki teknik ve bilimsel gelişmelerin ilgili çevrelerle paylaşılması, araştırmacı, işletmeciler, firma temsilcileri ve yöneticilerin aynı platformda buluşturularak etkin bir iletişimin sağlanmasıdır. Birincisi Kütahya'da düzenlenen bu sempozyumun ikincisi 160 yıllık kömür madencilik geçmişiyle sahip, çeşitli maden makineleri ile teçhizatının üretilmesi ve geliştirilmesinde öncülük etmiş olan Zonguldak'ta düzenlenmektedir. Sempozyumun ülkemize ve sektörümüze katkı koyacağına inanmaktayız” açıklamalarında bulundu.